Kehely

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	53.1144.1
Alkotó:	Somser, Hans Adam (?)
Készítés ideje:	1699
Készítés helye:	Győr (feltehetően)
Jelzés:	talpperemén beütve: „ HAS” mesterjegy
Anyag:	ezüst
Technika:	festett zománcdísz; öntött; részben aranyozott; trébelt
Méretek:	magasság: 26 cm szájátmérő: 9,8 cm talpátmérő: 15,2 cm súly: 546,8 g

Hatkaréjos talpának domború felülete trébelt: akantuszlevelek között három gyermek(angyal) térdel, közöttük leveles keretben, három ovális formájú, külön beillesztett zománckép látható. A talp kúpforma szára az öv alatt lecsüngő akantuszlevelekkel díszített. Nódusza váza formájú, három aranyozott volutás keretű kartussal, melyekben vésett felirat olvasható: BOGYO / IVLIANA // CSINAL/TaTa // 1699 / ESZT. A kuppakosár áttört, trébelt, akantuszok között puttók, és három, a talpon lévőkhöz hasonlóan elhelyezett zománckép díszíti, tetején domború levélkoszorú fut körbe, akantuszleveles pártázattal. A kuppa a kosárral ellentétben aranyozott, pereme enyhén kihajlik. A talpperemen beütött mesterjegy (HAS) jól látszik, a másik beütés nehezen olvasható.

A kelyhet díszítő zománcképek közül a kuppán Páduai Szent Antal a gyermek Jézussal, a bajorországi Bogenberg *Maria gravida* típusú kegyszobra, és a mariazelli kegyszobor képe kapott helyet. A talpon lévő zománcok között a bogenbergi kegyszobor képe ismétlődik, a másikon az alsó-ausztriai Maria Taferl kegyhely pieta-típusú szobra jól felismerhető a háttérben látható tölgyfalombokról, a harmadik zománc pedig Maria Scharten felső-ausztriai zarándokhely gótikus, barokkosan felöltöztetett kegyszobrát ábrázolhatja.

A kehely adományozója Bogyó Julianna, Parraghy Imre Zala vármegyei szolgabíró felesége volt (róla: Benda Gyula: Egy Zala megyei köznemesi gazdaság és család a XVIII. század közepén: Parraghy László hagyatéka. *Agrártörténeti szemle,* 26. 1984, 1–84: 44). Hogy a donátor melyik templomnak szánta a kelyhet, egyelőre nem ismert, talán valamelyik zalai ferences kolostor lehetett az eredeti tulajdonos.

A kehely talpperemén látható "HAS" mesterjegy feloldása nem történt meg. Ebből a korszakból a Győrben tevékenykedő Hans Adam Somser (Sompter /Szumpter/ János Ádám) ismert, aki 1691 és 1700 között a helyi ötvöscéh tagja, 1698-tól még céhmestere is volt (lásd N. Mészáros Júlia: *Győri ötvösség 1523–1700.* Győr, 1998, 181.). Más művét, jegyét nem ismerjük, így az azonosítás csak hipotézis marad.

A szakirodalomban felmerült, hogy a zománcok különböző korszakokból származnának, de valójában egy műhely alkotásainak tűnnek. Hasonló típusú, szintén kegyképeket ábrázoló zománcok díszítik a gyöngyösi Szent Bertalan-templom egyik 1700-ra datált kelyhét is (vö. Dercsényi Dezső – Voit Pál szerk.: *Heves Megye műemlékei, III.* Budapest, 1978, 90, 94, 73. kép). A két kehely készítője nem feltétlenül azonos, a zománcokéi viszont igen, ami arra is utalhat, hogy a zománcképeket az ötvösök akár más műhelyekből is beszerezhették.

A darab gróf Vigyázó Ferenc gyűjteményéből származik; 1950-ben, a Magyar Tudományos Akadémiától vette át az Iparművészeti Múzeum.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - 1.18. sz. (Ács Piroska)

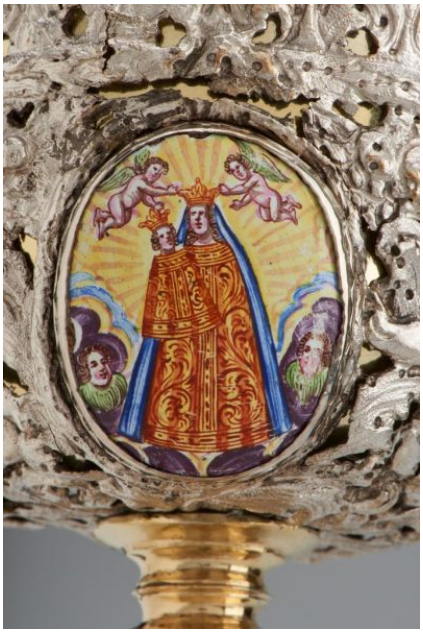

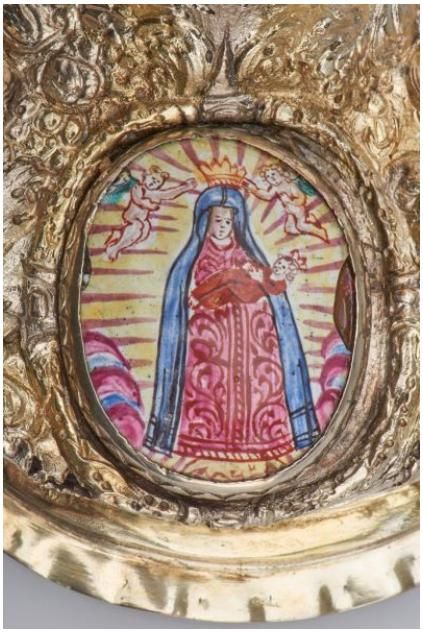

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

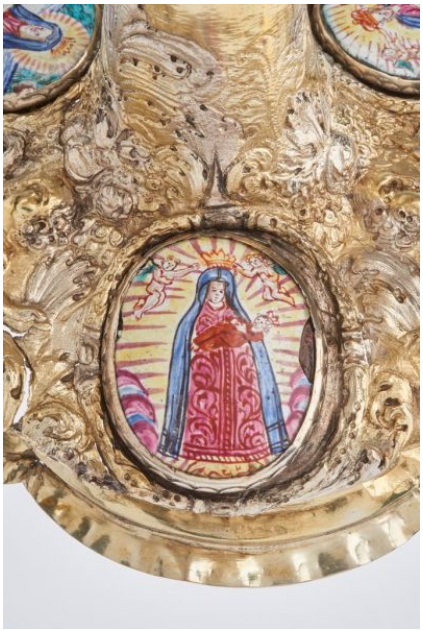

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum